

Naampresentatie en zegen van een transgender persoon in de eredienst (*Dienstboek II, hoofdstuk zegeningen, paragraaf 61b*)

0 Inleiding

- 1 Naampresentatie en zegen van een transgender persoon in de eredienst
- 2 Alternatieve teksten en liederen bij naamgeving en presentatie
- 3 Teksten voor pastoraal en persoonlijk gebruik

0 Inleiding

De werkgroep Eredienst en kerkmuziek van de Protestantse Kerk in Nederland biedt hierbij liturgische bouwstenen aan waarvan gebruik kan worden gemaakt in een eredienst, waarin een transgender persoon zich met een nieuwe naam presenteert en een zegen ontvangt. Gebruikers kunnen de aangeboden teksten en rituelen uiteraard aanpassen aan wat zinvol is voor alle betrokkenen en aan de liturgische omstandigheden en traditie van een gemeente of instelling. Gekozen kan ook worden voor de mogelijkheid te volstaan met voorbede bij de nieuwe levensfase waaraan de trans persoon nu met een nieuwe naam begint, het noemen van de naam, biddend om Gods blijvende nabijheid, hulp en steun.

De naampresentatie en zegen kan een plaats krijgen op een van de vele transitiemomenten maar bij voorkeur nadat de verandering van geslacht bij de burgerlijke stand heeft plaats gevonden of later bij bijvoorbeeld een ingrijpende medische ingreep of aan het slot van de transitie.

De trans persoon zal met voorganger, kerkenraad en gemeente overleggen wat een goed en gepast moment is.

Een transitieproces van een transgender persoon is een ingrijpend gebeuren dat veel emoties bij betrokkenen (trans persoon, naasten, omgeving en gemeenteleden) losmaakt. Naast vreugde en rust zijn er gevoelens van verwarring, schuld, boosheid, verdriet of hulpeloosheid.

De aangeboden teksten en liedsuggesties proberen ruimte te bieden aan deze uiteenlopende gevoelens, alsmede steun aan het stamelen en de verlegenheid in de kring van de gemeente van Christus.

Voor de naampresentatie en zegen biedt de werkgroep een tekst aan.

Het moment van de naampresentatie in de dienst vindt plaats tussen Woordverkondiging en voorbeden en dus voorafgaand aan een mogelijke viering van de Maaltijd.

Als tweede onderdeel van het liturgisch materiaal biedt de werkgroep enkele alternatieve teksten bij de geboden basisvorm en ook diverse liederen.

Ten derde worden enige gebeden en teksten voorgelegd die in een pastoraal en persoonlijk gebruik een plaats kunnen krijgen. Dit past in de traditie van Dienstboek en Liedboek om ook voor thuisgebruik een handreiking te bieden.

Wie zich wil verdiepen in de vragen rond transgender, geloof en kerk verwijzen wij naar het boek van Heleen Zorgdrager e.a., [Wondermooi, zoals U mij gemaakt hebt: handreiking voor gelovige transgender personen en werkers in de kerk](#) (Utrecht: KokBoekencentrum, 2019).

Utrecht, november 2019

Werkgroep Eredienst en kerkmuziek

1 Orde voor Naampresentatie en zegen van een transgender persoon in de eredienst

De naampresentatie en zegen kan plaatsvinden in een reguliere eredienst, na de Woordverkondiging, voorafgaand aan dankgebed en voorbeden en mogelijke viering van de Maaltijd.

De trans persoon die zich met een nieuwe naam deel van de geloofsgemeenschap wil weten komt naast de voorganger staan.

Voorganger:

Wij zijn hier bijeen om een nieuwe naam uit te spreken
en een nieuw begin te vieren in het midden van deze gemeente.
De nieuwe naam symboliseert alles wat NN [roepnaam] is
en alles wat hij/zij worden mag, door Gods genade.

Nu is de tijd gekomen om een nieuwe naam bekend te maken.
Dit moment is een mijlpaal in je leven.
Je zult op een nieuwe manier je leven leiden en delen met God en de mensen.
Het is een nieuw begin, zichtbaar gemaakt vandaag in deze kring.

Laten we bidden.

Wij danken U, barmhartige God, Eeuwige,
Schepper van ieder mens.
U hebt ons gezegend
met unieke eigenschappen en kwaliteiten
die mogen uitgroeien, opbloeien,
ook in wat verborgen, verstopt is.
Bij voortduring is uw roep tot ons, mens te zijn
zoals U ons voor ogen heeft.
U kent de strijd die het kost om aan die roep te beantwoorden,
om te kunnen leven naar uw bedoeling
en uw liefde en genade in lijf en leden uit te dragen.
Wij danken U, trouwe God, gids en reisgenoot.
Wij loven U, God, omdat U met uw Naam ons nabij bent.
U spreekt ons aan in ons wezen.
Wij danken U voor het geschenk van uw Zoon,
die de Gezalfde is en in Zijn Naam en wezen uw verzoening en genade uitdraagt.
Wij bidden U:
dat de nieuwe naam van uw mensenkind altijd
mag toe leiden naar Hem, Jezus Christus, onze Heer.

Wij bidden U:
kom met uw Heilige Geest
en geef nieuwe glans aan uw mensenkind op zijn/haar weg met U.
In alle eeuwigheid.
Amen.

Voorganger tot de trans persoon:

Je bent het proces aangegaan om te leven met een ander geslacht, een andere identiteit.

Hierin heb je een nieuwe naam gekozen.

Hoe wil jij je genoemd weten
bij de Heer van alle levenden,
bij de gemeenschap van Jezus Christus
en bij de mensen?

De trans persoon noemt zijn/haar nieuwe naam en licht deze eventueel kort toe en zo mogelijk wat dit moment voor haar/hem betekent.

[Handoplegging; de persoon die gezegend wordt kan knielen of staan]

[Naam voluit], ontvang de zegen van God,
Vader, Zoon en Heilige Geest,
die liefde in overvloed deelt
die ons bij name kent
en die nieuw leven geeft,
Amen.

Wandel in de Geest, vandaag en altijd,
en weet dat God betrokken is bij jouw leven.
Hij is getrouw.

De gemeente zingt staande Lied 134:3 (Uit: *Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk*, 2013)
Hierna kan de nieuwe naam van de trans persoon worden bijgeschreven in het namenregister van de gemeente.

Dankgebed en voorbeden.

Liefdevolle God,
Wij danken U dat U mensen nabij bent
en ons bij name noemt.
Wij danken U dat uw verbond van liefde en trouw
zich uitstrekt over heel ons leven,
ook wanneer ons leven een andere wending neemt,

een nieuwe naam ontvangt,
een nieuwe toekomst open legt.

Wij danken U voor NN,
die zich gezegend mag weten met een nieuwe naam.
Dat hij/zij met deze naam mag stralen
tot eer van U.

Wij danken U voor de mensen die NN
op zijn/haar weg hebben begeleid.

Wij bidden U om wie pijn hebben door deze transitie.
Wij bidden om wie met hem/haar deze weg niet kan of wil gaan.

[Moment van stilte]

Geef ons de moed elkaar niet af te wijzen om wie we zijn
maar elkaar met liefde te blijven omringen.
Geef het geduld dat nodig is om elkaar
in het proces van verandering te kunnen volgen.
Vergeef ons waar we tekort zijn geschoten
en een ander pijn hebben gedaan.
Geef ons begrip en liefde voor elkaar,
leid ons naar elkaar toe.

Bepaalt U ons steeds bij wie we ten diepste zijn: kind van God.

Want:

*U hebt ons immers zelf gemaakt,
ons met Uw vingers aangeraakt,
met toegewijde tederheid
ons hart en nieren toebereid,
ons in de moederschoot geweven
ons met uw wonderen omgeven.*

(Lied 139:7 uit Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk, 2013)

Vanuit vertrouwen in uw zorgzame nabijheid bidden wij voor ...
[vervolg voorbeden voor kerk en wereld, stil gebed en Onze Vader; wanneer de dienst wordt voortgezet met een viering van de Maaltijd van de Heer vervalt het Onze Vader].

2 Alternatieve teksten en liederen bij naamgeving en presentatie

a) Zegen na de naampresentatie

[Namen voluit] zijn de namen die nu bij je mogen horen,
waarmee je gekend zult zijn
en waarmee je gezegend bent.

De Eeuwige zal jou [namen voluit] zegenen en bewaren,
De Eeuwige zal jou, in het nieuwe leven dat voor je ligt,
in vrede doen leven.

Amen

Zo zul je gezegend zijn bij God en bij de mensen.
Zo zul je gezegend leven.

Lieve [NN],
ik zegen jou.
Ik leg op jou de naam van de Vader en Schepper.
Wees getuige van Jezus onze Heer,
vervuld van de kracht van Zijn Geest.

Amen

b) Lieder om te zingen.

LB = *Liedboek zingen en bidden in huis en kerk* (2013)

- Ik kan gaan slapen zonder zorgen – LB 4:3 (huis in betekenis van lichaam)
- Uw woord omvat mijn leven – LB 119a
- Heer, die mij ziet zoals ik ben – LB 139
- Zijt Gij mijn God? – LB 155
- Een schoot van ontferming is onze God – LB 158b
- Wek uw kracht, LB 200
- De dag gaat open voor het woord des Heren – LB 217
- Roep onze namen – LB 331 (Gebedsacclamatie)
- Zoals ik ben, kom ik nabij, LB 377
- Zolang wij ademen – LB 657
- De Geest des Heren heeft een nieuw begin gemaakt – LB 686
- Dat wij onszelf gewonnen geven – LB 816
- Neem mij aan zoals ik ben – LB 833
- Ik sta voor U in leegte en gemis – LB 942
- Hoe teder heeft de Heer mij aangeraakt – *Evangelische Liedbundel* 205
- Ken je mij – *Psalmen Vrij* Huub Oosterhuis 139A
- Rubriek 'Over de mens die wij willen worden' - *Zangen van zoeken en zien*

nr 470 tot 577

- Neem de plaats, de ruimte en de tijd – *Liederen en gebeden uit Iona & Glasgow*.

c) Voorbeden.

Eeuwige,
voor alles wat mooi en goed is
danken wij U,
voor het licht in onze duisternis,
voor de kleine momenten van levensgeluk
voor momenten van stille verwondering en opperste verbazing.

Voor momenten dat liefde overvloedig stroomt
danken wij U,
voor momenten dat werken beloond wordt
en kleine doorbraken bereikt worden;
voor alle momenten
waarop we nabijheid en troost ervaren.

Eeuwige,
voor momenten dat we in de spiegel kijken
en niet blij kunnen zijn,
wanneer golven van zwaarmoedigheid ons dreigen te verzwelgen
en wij uw aanwezigheid niet ervaren;
wanneer het leven grauw en grijs is
en verwondering ver te zoeken,
bidden we om opklaringen,
dat het weer licht wordt om ons heen.
Zo bidden wij: **Neem mij aan zoals ik ben ... (Lied 833 uit *Liedboek. Zingen en bidden in huis en kerk*, 2013)**

Voor momenten dat we in de spiegel kijken
en ons voor onszelf schamen,
als we geconfronteerd worden
met ons eigen falen,
als wat wij probeerden goed te doen
toch jammerlijk mislukte
en we onszelf of anderen teleurstelden,
bidden we om troost en bemoediging.
Zo bidden wij: **Neem mij aan zoals ik ben ...**

Voor momenten dat wij in de spiegel kijken

en de werkelijkheid ons rauw op het dak valt
bidden we:
Neem weg onze onmacht en moedeloosheid.
Als we ons onzeker op onze voeten voelen staan,
reik ons dan de hand en maak onze tred vast.
Zo bidden wij: **Neem mij aan zoals ik ben ...**

Wij bidden voor mensen
die niet in de spiegel kunnen kijken
omdat ze niet van zichzelf houden:
Dat ze zich nog eens zullen verwonderen
over de veelzijdige schoonheid
die U in ieder mens
en ook in henzelf hebt gelegd;
dat er om hen heen mensen zullen zijn
die van hen houden,
die hen aanvaarden zoals ze zijn
en zeggen: Jij bent een mooi mens!
Zo bidden wij: **Neem mij aan zoals ik ben ...**

Eeuwige,
Wij bidden voor mensen
die hun weg moeten gaan
in eenzaamheid, vertwijfeling en armoede.
Heer, wees nabij.

Wij bidden voor mensen
die, moe en afgemat,
de strijd dreigen op te geven,
geen toekomst meer zien.
Heer, geef moed en kracht.

Wij bidden voor de namelozen,
onzichtbaar,
in geen enkel hokje passend,
die verlangen om
gezien, gekend en bevestigd te worden.
Heer, geef hun een naam.

Wij bidden voor mensen
die overweldigd worden
door een rivier van verdriet,

angst, twijfels en bruggen-te-ver.
Heer, wees hen een doorwaadbare plaats.

Wij bidden voor mensen
die leven in het duister,
voor mensen die -
gemankeerd en met een nieuwe naam -
zich in hun nieuwe leven niet staande weten te houden.
Heer, ga over hen op als de zon.

3 Teksten voor pastoraal en persoonlijk gebruik

a) Om te bidden met een transgender persoon

God,
Wij noemen U vandaag de naam van [... gewenste naam transgender persoon]
die wij lang hebben gekend onder een andere naam en een andere gestalte.
Bevrijd hem/haar van de last van zoeken en twijfelen.
Geef hem/haar de kracht om de komende jaren
zichzelf opnieuw te ontdekken.
Geef dat zijn weg ook onze ogen mag openen
voor de wonderen die U in de schepping verborgen hebt.
Geef ons dat wij haar/hem tot steun kunnen zijn op de weg die voor hem/haar ligt,
dat wij oprecht de weg met hem/haar gaan
om voluit de mens te worden
die diep in hem/haar altijd verborgen heeft gezeten.
Zo bidden wij U,
herinnerend aan uw belofte van trouw
Amen.

b) Om te bidden met of als naasten van een transgender persoon

God die liefde zijt,
Ik leg aan U voor de angsten en zorgen
van [naam van ouders / partner / kinderen] de mensen dicht om ... [naam
transgender persoon] heen.
Een gendertransitie brengt zoveel aan het wankelen
van wat wij ooit vanzelfsprekend vonden.
Soms betekent de bevrijding van de één
dat anderen in de knel raken.
God, leer ons luisteren naar elkaar,
met respect en met liefde.
God, geef ons het geduld
om de ander anders te laten zijn
opdat ieder van ons kan toegroeien
naar waar U ons voor hebt bestemd:
uw beeld en gelijkenis te zijn,
door Jezus Christus,
met de hulp van de Heilige Geest.
Amen.

Gij die liefde in ons wakker roept,
wij komen tot U met al onze verwarring.
Ons geliefd kind heeft laten weten dat het van binnen niet is
wat we aan de buitenkant altijd dachten te zien.
Help ons in ons verdriet om het kind en de toekomst
die we zagen en die er niet meer zijn.
Vier met ons het geluk om de vreugde als ons kind goed in het vel zit,
kan laten zien wie het is.

Gij die telkens tegen mensen zegt dat ze niet bang hoeven zijn,
wij vragen U dicht bij ons kind te zijn
vanwege alle obstakels die wij onderweg zien.
De risico's van de operaties, de bijwerkingen van de medicijnen,
mensen die de transitie niet ondersteunen, die pesten, negeren, uitsluiten.

Gij die ons hebt geschapen en met ons onderweg gaat,
wij danken U dat wij als ouders met familie, vrienden en anderen,
deel uit mogen maken van de weg die ons kind gaat,
ook al begrijpen wij vanaf de zijlijn niet alles.
Wij danken U voor psychologen, artsen en anderen
die geroepen zijn om bij de verandering te ondersteunen.
Wij danken U voor de gave die ons leven is,
voor het vertrouwen in de toekomst,
voor het licht van uw liefde die wij met elkaar delen.
Amen.

c) Om te bidden als trans persoon

God die ons allen hebt geschapen naar uw beeld en gelijkenis,
homo's, hetero's, transgenders van allerlei slag,
wij allen zijn toch uw geliefde kinderen.
U hebt ons zo geschapen zoals wij zijn.
U weet waarom dat is, wij niet.
Wees met ons in dit leven, in de vreugde, de pijn en het verdriet.
Ga met ons mee op de reis van ons leven,
hoe die ook loopt.
En houd ons gaande naar een nieuwe geboorte.
Amen.

Gebed bij thuiskomst na een medische ingreep

Heilige Geest van God,
vul opnieuw mijn hart

met liefde
en blijdschap,
vrede
en geduld,

vriendelijkheid,
goedheid,
trouw,
zachtmoedigheid
en zelfbeheersing.

Amen.